

Biblioteca Judeeană ASTRA

1861-2008  
147 ani în serviciul Lecturii

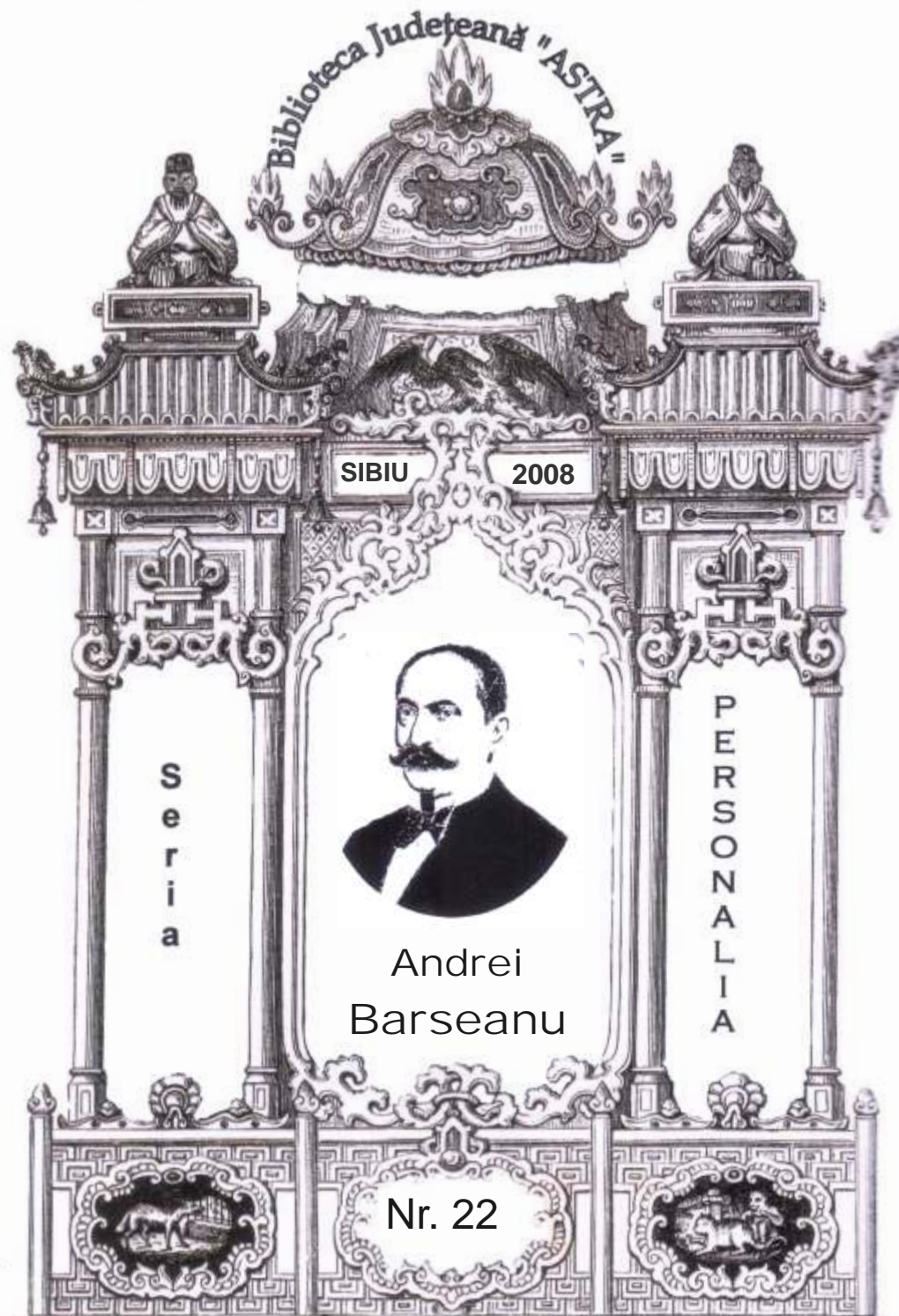


Palatul Asociației  
**ASTRA**, inaugurat în anul  
1905, sediu al Bibliotecii  
**ASTRA** din 1904



Sediul modern al Bibliotecii  
**ASTRA** inaugurat la  
1 ianuarie 2007

*Mi-am imaginat întotdeauna  
Paradisul ca o Bibliotecă .*  
Jorge Luis



**BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU**

---

Seria PERSONALIA  
**ANDREI BÂRSEANU**

**BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU**

# **ANDREI BÂRSEANU**

**SERIA PERSONALIA**

**NR. 23**

*Realizată de Ana Coca*

**SIBIU**  
**2007**

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. George Barițiu, nr. 5/7  
550178 Sibiu, România

Tel: +40 269 210551

Fax: +40 269 215775

Internet: [www.bjastrasibiu.ro](http://www.bjastrasibiu.ro)

E-mail: [bjastrasibiu@yahoo.com](mailto:bjastrasibiu@yahoo.com)

Director: **Onuc Nemeș-Vintilă**

Editor: **Daniela Rusu**

© Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu, 2008

**ARGUMENT**

Personalitatea lui Andrei Bârseanu se face remarcată prin cunoștințele sale vaste, prin talentul său de scriitor în proză și poezie, prin tactul său pedagogic, deosebit de fin, dar mai ales prin blândețea și bunătatea sa părintească. *Profesorul Bârseanu s-a știut apropiat de sufletul elevilor săi, ca pușini alții. Prin lecțiile sale de literatură, de istorie și geografie a reușit să trezească, decenii de-a rândul, nu numai interesul ci și entuziasmul tinerelor generații pentru comorile literaturii și istoriei române, ca și pentru frumusețile pământului strămoșesc.*

*El a înțeles că adevărata chemare a unui profesor nu este să încarce mintea elevilor cu o cantitate prea mare de cunoștințe seci și obositoare, ci să culeagă cu iscusință de pe câmpul nesfârșit al științei numai ceea ce este necesar* (Lupaș Ioan, *Din istoria Transilvaniei*, Ed. Eminescu, 1988, pg.273).

Prezența lui Andrei Bârseanu în seria Personalitățile se datorează vieții și activității sale culturale. Rolul pe care l-a avut ca președinte al Astrei. Trebuie să constatăm, însă, că el aducea la cârmă acestui așezământ însușiri sufletești asemănătoare cu ale acestor nemuritori ai națiunii române, aceeași dragoste pentru limbă, istoria și cultura românească, aceeași însuflețire nestinsă pentru scopurile "Asociațiunii", aceeași hotărâre nestrămutată de a munci pentru progresul ei.

Astfel președinția lui Andrei Bârseanu a fost una din cele mai rodnice în cursul celor 60 de ani de existență a „Asociațiunii”, cu toate că valurile vremii, îndeosebi în cursul războiului mondial, porniseră a lovi în această cetățuie culturală.

Pornind de la necesitatea imperioasă a realizării de studii privind contribuția cărturarilor sibieni la cultura românească, trebuia amintit și Andrei Bârseanu ca un mare om de cultură.

Întemeierea "Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român" în noiembrie 1861 - cu atribute specifice unei adevărate academii - plasează Sibiu în rândul centrelor culturale în care promovarea culturii tradiționale românești a devenit o preocupare constantă, un obiectiv însemnat care, alături de cultivarea interesului pentru limbă, literatură și istorie, viza concentrarea întregii intelectualități românești și a celorlalte categorii sociale transilvănene în jurul ideii de emancipare și unitate culturală a tuturor românilor.

Pentru această lucrare a fost necesară consultarea mai multor surse de informare, din care spicuiesc câteva:

- Păcurariu, Mircea - *Cărturari sibieni de altădată* Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002
- Lupaș, Ioan - *Din istoria Transilvaniei*, București, 1988
- *Dicționarul folcloriștilor*
- Moga, Valer - *Astra și societatea 1918-1930* Presa Universitară Cluj-Napoca, 2003, etc.

Această lucrare se adresează în special tinerilor elevi, studenți care vor să cunoască viața și activitatea cărturarilor sibieni pentru diverse lucrări sau pentru cunoștințele lor generale. Bineînțeles că este de mare folos și dascălilor, deoarece este un material didactic bun pentru a fi folosit și la catedră.

## **STUDIUL INTRODUCȚIV**

“Sibian” doar în ultimii ani de viață, când intelectualitatea transilvană de la începutul veacului al-20-lea, l-a chemat la conducerea “Asociațiunii transilvane pentru literatură și cultura poporului român din Transilvania, ASTRA.

De aceea este potrivită evocarea acestui ilustru dascăl, folclorist și orator, precum și includerea lui în rândul personalităților sibiene de altădată.

Născut într-o veche familie preotească din Dârstele Brașovului, la 17 octombrie 1858, de ziua prăznuirii sfântului Andrei Criteanul, al cărui nume l-a primit la botez.

A început școala primară în Dârste, continuând la Brașov. A urmat, apoi cursurile noului Gimnaziu românesc din Brașov (1870 -1878), înființat prin strădaniile lui Andrei Șaguna, și ale protopopului său brașovean Ioan Popescu.

După absolvirea gimnaziului, și-a continuat studiile, astfel între anii 1878-1881 a făcut studii de Filosofie și Litere la Universitățile din Viena și Munchen: tot acolo l-a cunoscut pe Ciprian Porumbescu (1853-1883) care îi va deveni coleg de profesorat la Gimnaziul din Brașov, și pe cehul Jan Urban Jarnik (1848-1923), pe atunci docent la Universitatea din Viena, cu care va colabora ulterior la editarea unei colecții de “*Doine și strigături din Ardeal*”(1885).

Reîntors de la studii, a fost numit profesor suplinitor la Gimnaziul ortodox din Brașov, pe care-l absolvise doar cu câțiva ani în urmă; în 1886 a fost numit profesor titular la Școala comercială superioară de acolo - ambele fiind îndrumate de Arhiepiscopia Sibiului-pentru Limba română, Istorie și Geografie.

A fost “codirector” al școlilor medii din Brașov între anii 1889-1891 iar din 1891 până în 1905 ”dirigent” al școlii comerciale.

Andrei Bârseanu în 1905 părăsește pentru totdeauna Brașovul, și se mută la Sibiu, fiind ales atunci vicepreședinte, iar în 1910 președinte al Astrei, demnitate pe care a ocupat-o până la sfârșitul vieții, în 1922.

Andrei Bârseanu a fost ales președinte al Consiliului Național Român din orașul și județul Sibiu.

Ales delegat oficial la Adunarea Națională de la Alba-Iulia, la 1 Decembrie 1918 nu a putut participa fiind bolnav, în 2 decembrie 1918 a fost ales în Marele Sfat al Națiunii Române, iar în 1919 devine vicepreședinte al acestui for legislativ provizoriu.

Curând după realizarea unității noastre de stat, Consiliul Dirigent de la Sibiu l-a numit director al învățământului secundar românesc pentru ”regionala” Sibiu; tot după unire a fost ales senator de Alba-Iulia, în Parlamentul României întregite.

### **Publicații**

Așadar se pot urmări mai multe aspecte din activitatea lui Andrei Bârseanu. Astfel, în timp ce funcționa ca profesor la Brașov, a publicat – în colaborare – câteva manuale didactice.

- 1887 - în colaborare cu profesorul Paul Budiu, a publicat o “Carte de cetire latină” pentru clasa a-1-a gimnazială.

- 1887 – „Explicări la cărțile de limbă latină” clasele a-1-a și a-2-a gimnaziale.

- “Abecedar” - lucrare scrisă în colaborare cu învățătorul Ioan Dariu și profesorul Arsenie Vlăicu.

1888 – „Carte de cetire” – clasa a-2-a gimnazială;

1888-1890 - “Geografia pentru clasele medii” în colaborare cu profesorul teolog Dionisie Făgărășan.

1889 - “A doua carte de cetire”

1895 - “A treia carte de cetire”. A revăzut și reeditat un manual al profesorului și directorului Ioan Meșotă, ”Geografia și Istoria evului vechi, mediu și modern” - volumul 1

### **Andrei Bârseanu- poet**

Cunoscut mai cu seamă prin poezia "Pe-al nostru steag"- pusă pe note de Ciprian Porumbescu și devenită un adevărat imn al unității naționale a românilor.

Atât poeziile cât și alte materiale, au fost publicate în diferite periodice ale timpului: "Gazeta Transilvaniei", "Telegraful român", "Transilvania", "Albina Carpaților", "Familia", "Convorbiri Literare", "Luceafărul", "Sămănătorul", "Calendarul Asociațiunii" etc.

El însuși editează - împreună cu Ioan Popea - revista pedagogică brașoveană "Școala și familia" (aprilie 1887 - martie 1888).

### **Andrei Bârseanu-folclorist**

Elev fiind la Gimnaziul din Brașov a adunat un număr de doine și strigături din satele din jurul Brașovului și din țara Oltului. A fost atras de poezia populară, de cunoscuta culegere a lui Vasile Alecsandri "Poezii populare ale românilor"(1866), dar și de îndemnul profesorului său, Ioan Al. Lapedatu.

Arătăm mai sus că în timpul studenției sale la Viena l-a cunoscut pe Jan Urban Jarnik. Acesta a făcut o călătorie în Ardeal, în anul 1878, oprindu-se și la Blaj, unde l-a cunoscut pe canonicul Ioan Micu Moldovan (1838-1915), membru al Academiei Române. La plecare Ioan Micu Moldovan a încredințat învățatului ceh bogata sa colecție folclorică, formată din 190 de caiete, aceasta fiind cea mai valoroasă colecție de folclor transilvan din a doua jumătate a secolului al -19- lea.

Jan Urban Jarnik se adresează tânărului Andrei Bârseanu pentru selectarea și clasificarea acestui bogat material. Acesta selectează aproximativ o mie de piese în trei părți mari: Doine, Strigături, Varia, împărțite pe capitole, iar prima parte în subcapitole. Manuscrisul este trimis în anul 1882 lui Titu Maiorescu, iar acesta l-a încredințat, spre studiere, lui Vasile Alecsandri. "Bardul de la Mircești" a întocmit un raport, pe baza căruia colecția a fost tipărită cu cheltuiela Academiei Române, sub titlu „Doine și strigături din Ardeal date la iveală de Dr. Ioan Urban Jarnik și Andreiu Bârseanu. Edițiunea Academiei Române”

Andrei Bârseanu scoate o "ediție populară" a colecției în anul 1895 la Brașov cu câteva mici modificări și cu colinde în plus, iar partea a treia a fost intitulată "Cântece bătrânești și colinde". A mai publicat însă și alte două culegeri. Prima a apărut sub titlu "Cincizeci de colinde. Adunate de școlari de la școlile medii române din Brașov" în anul 1890, care cuprindea 23 de colinde religioase și 27 "lumești". A doua se intitula "Din traista lui moș Stoica. O sută și una de minciuni populare din țara Ardealului. Date la iveală de Sandu Pungă Goală, dascăl și fecior de popă", remarcabilă "autenticitatea umorului și a spiritului satiric țărănesc". Tot la Brașov în 1897, publică balada populară "Pintea Viteazul". Postum i-a apărut culegerea "Snoave, chiuături și povestiri" (Sibiu, Editura Asociațiunii, 1925). Lucrarea cuprindea 42 de cântece și strigături, o colindă și o snoavă.

Trebuie amintit faptul că Andrei Bârseanu a publicat și un studiu despre poezia populară românească, în limba germană, sub titlu "Die rumanische Volksdichtung", dovedindu-se un bun cunoscător al folclorului românesc.

A fost și un bun traducător din limba germană, cea mai însemnată carte tradusă de el fiind cea a lui R. Roth, "Călătoria lui Stanley prin Africa Centrală 1874-1877" apărută la Brașov în 1899. Din R. Voss a tradus "Insula morților" apărută la Brașov în 1899, iar din M. Horn, "Povestea rosei" apărută tot la Brașov în 1901.

O lucrare de mare valoare documentară scrisă de Andrei Bârseanu este "Istoria școalelor centrale române greco-ortodoxe din Brașov" scrisă „din incidentul jubileului de 50 de ani ai gimnaziului” apărută la Brașov în anul 1902. Este una dintre cele mai reușite monografii școlare scrise la noi, cu date privitoare la înființarea și activitatea gimnaziului brașovean în primii 50 de ani de existență, cu biobibliografia tuturor profesorilor și listele de absolvenți.

Ca profesor și director de școală, dar și ca președinte al Astrei, a rostit o serie de discursuri apreciate la vremea respectivă: "Vasile Alecsandri" (1890), „Ioan Lapedatu" (1898), "Învățămintele din viața mitropolitului Andrei Șaguna" (1898) etc. Toți cei care l-au cunoscut i-au apreciat calitățile de orator de excepție. În cuvântările de deschidere ale adunărilor generale ale Astrei stăruia mereu pentru intensificarea eforturilor culturale ale tuturor membrilor ei, ca prin cultură, românii ardeleni să poată rezista în fața oricăror acțiuni potrivnice, ca să ajungă la ziua cea mare a învierii neamului într-o Românie întregită. Trebuie amintit discursul susținut de Andrei Bârseanu la deschiderea primului Congres al profesorilor din România întregită, la 12 iulie 1919, în sala Teatrului Național din Iași: "Am venit aici să vă aduc tributul recunoștinței noastre pentru tot ce ați făcut pentru libertatea noastră și pentru triumful ideii de unitate națională; pentru jertfele de muncă și devotament ce le-ați adus, ca visul hrănit de veacuri de poporul nostru mult încercat să se poată împlini; pentru semințele sănătoase ce le-ați aruncat cu dărnicie, în cursul vremurilor, în sufletul generațiilor tinere, ca să aducă acum roade îmbelșugate" (la Ioan Bratu, Andrei Bârseanu, Sibiu, 1930, p.26)

Pentru realizările literare, științifice și didactice, Andrei Bârseanu a fost ales, la 3/16 aprilie 1902, membru corespondent al Academiei Române; Cu doar două luni înainte de moarte, la 8 iunie 1922, Andrei Bârseanu s-a învrednicit cu cinstea deosebită de a fi ales vicepreședinte al Academiei Române. Merită să fie notat faptul că, în ședința solemnă a Academiei din 14 mai 1919, consacrată împlinirii a 50 de ani de la înființarea înaltului for cultural, în numele academicienilor din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș a luat cuvântul Andrei Bârseanu,

exprimându-și speranța că Academia Română “nu va înceta de a fi și pe mai departe un izvor nesecat de lumină și un mijloc de întărire a unității noastre naționale”

Andrei Bârseanu a lucrat cu multă dăruire în cadrul “Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român din Transilvania” (Astra), încă din primii săi ani de activitate la Brașov, fiind mulți ani președintele “despărțământului” Brașov al Asociațiunii.

În adunarea generală de la Sibiu, din august 1905, cu prilejul inaugurării Muzeului etnografic, a fost ales cu mare însuflețire vicepreședinte al ei. Iar în adunarea jubiliară de la Blaj din 1911, prilejuită de împlinirea a 50 de ani de la înființare, a fost ales președinte al supremului for cultural al românilor ardeleni de dinainte de 1918, demnitate pe care a deținut-o până la moarte.

A fost, astfel, ultimul președinte al Astei sub stăpânire străină și primul după realizarea unității noastre naționale.

În dorința de a-și concentra toate eforturile spre o bună desfășurare a activității Astei, Andrei Bârseanu s-a mutat la Sibiu, unde a trăit până la moarte. În aceeași perioadă funcționa ca “secretar literar” al Asociațiunii Octavian Goga (1906-1914).

Ca fiu de preot, ca profesor la școli îndrumate de Arhiepiscopia Sibiului și ca un bun credincios, Andrei Bârseanu a fost și un sprijinitor entuziast al Bisericii sale.

Apreciat de mitropolitul Ioan Mețianu, a fost ales “asesor consistorial onorar în secțiunea școlară” a Arhiepiscopiei Sibiului. Oamenii Bisericii l-au prețuit întotdeauna pentru munca dezinteresată pe care a depus-o în slujba învățământului, a culturii și a neamului său. Plecat la București pentru o operație, a murit acolo, la 6/19 august 1922.

A fost cinstit după cum se cuvenea și după trecerea sa la cele veșnice. Opera sa folclorică a fost reeditată, destul de târziu: „Doine și strigături din Ardeal”

A apărut o ediție critică sub îngrijirea lui Adrian Fochi în 1968, cu un valoros studiu introductiv, cu note, dar și cu mult material inedit din culegerea în manuscris a lui Ioan Micu Moldovan.

Andrei Bârseanu rămâne în istorie ca dascăl de excepție, ca patriot însuflețit, ca un mare iubitor al folclorului, și “un adevărat apostol al culturii”, cum l-au caracterizat unii din contemporanii săi.

Din lumea de dincolo, acest “preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet” cheamă și generațiile de azi la muncă dezinteresată, iubire de neam și țară și mai ales de “unire în cuget și simțire” (Păcurariu Mircea, Cărturari sibieni de altădată, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002).

### Cronologie documentară

- 1858 - s-a născut în localitatea Dărste - Brașov; școala primară în comuna natală;
- 1870 - 1878 - studiile gimnaziale și liceul la Brașov
- 1878-1881 - studii de Filosofie și Litere la Universitățile din Viena și München;
- Președinte al societății studenților români din Viena “România jună” unde îl cunoaște pe Ciprian Porumbescu și pe cehul Jan Urban Jarnik.
- 1885 - profesor suplinitor la Gimnaziul ortodox din Brașov;
- 1886 - profesor titular la Școala comercială superioară de acolo - ambele fiind îndrumate de Arhiepiscopia Sibiului-pentru Limba română, Istorie și Geografie.
- 1889-1891 - “codirector” al școlilor medii din Brașov;
- 1891-1905 - “dirigent” al Școlii comerciale superioare din Brașov și director al învățământului din Sibiu.
- 1905-1910 - vicepreședinte Astra
- 1910-1922 - președinte Astra-demnitate pe care a ocupat-o până la sfârșitul vieții, în 1922.
- 1912 - vicepreședinte al Academiei Române.
- 1922-6 /19 august moare la București unde a plecat pentru o operație. Remarcabil militant pe tărâmul învățământului românesc și al culturii naționale, autor de manuale didactice și al unui merituos folclorist.

### ANDREI BÂRSEANU ÎN FONDUL BIBLIOTECII “ASTRA”

- Bârseanu, Andrei - *Doine și strigături din Ardeal*
- Bârseanu, Andrei - *Catehismul luteran*
- Moise, Ilie - *Folcloristica Sibiană* -112000t/702005
- Datu, Iordan - *Dicționarul etnologilor români*

- *Dicționarul folcloriștilor* - 288213-28821
- Rodea, Mihail M. - *Studii și culegeri de folclor românesc* – 68
- Păcurariu Mircea - *Cărturari sibieni de altădată* 116818t
- Lăzărescu, George - *Andrei Bârseanu*
- C. Rădulescu - Motru *Andrei Bârseanu și naționalismul*. Discurs de recepție la Academia Română rostit la 9 iunie 1924, București 1924
- Bratu Ioan, *Andrei Bârseanu. Omul și opera, Sibiu, 1930*
- Bârseanu, Andrei - *Grăiește marea, poem* 367039-392447
- Lapedatu, Ioan - 1844-1878 *Discurs comemorativ, Andrei Bârseanu. Brașov* 230622 -444, 24585
- Bârseanu, Andrei - *Istoria școalelor centrale române din Brașov*, 98303-118, 227 .3818 -44348

**ANEXE**